

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

de beroeps- en belangenverenigingen in het decentraal
bestuur
de bestuurdersverenigingen van de politieke partijen

**Directoraat-Generaal
Openbaar Bestuur en
Democratische Rechtsstaat**
Ministerie van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](http://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Contactpersoon
Art Vos

T 0650174293
art.vos@minbzk.nl

Kenmerk
2022-0000355911

Datum 15 juli 2022
Betreft Regels procedure omtrent VOG en eed of belofte decentrale
volksvertegenwoordigers

Graag vraag ik uw aandacht voor de regels inzake het aanvragen van een VOG voor politieke ambtsdragers. Tevens vraag ik uw aandacht voor het correct afleggen van de eed of belofte.

De Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG)

Op 14, 15 en 16 maart jl. vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Veel gemeenten hebben een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) aangevraagd voor kandidaat-wethouders, in afwachting van de inwerkingtreding van de wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur (*Kamerstukken II* 2019/20, 35 546) die onder meer de VOG als benoembaarheidsvereiste wettelijk verplicht stelt voor kandidaat-bestuurders. Dit wetsvoorstel ligt nu bij de Eerste Kamer.

Na de verkiezingen is door een aantal gemeenten een VOG aangevraagd voor gemeenteraadsleden. Vervolgens heeft Screeningsautoriteit Justis - onderdeel van het ministerie van Justitie en Veiligheid – per abuis een aantal van deze aanvragen in behandeling genomen. Aangezien het hier om reeds gekozen volksvertegenwoordigers ging, was er voor deze gemeenten geen wettelijke grondslag om nadere eisen, zoals het kunnen overleggen van een VOG, te stellen. De vereisten voor het lidmaatschap zijn immers limitatief in de wet genoemd; afwijking daarvan is niet mogelijk. Justis heeft de betreffende gemeenten hierover reeds geïnformeerd per brief, na contact te hebben gezocht met BZK.

Met deze brief zet ik uiteen hoe het wettelijk kader t.a.v. de VOG luidt, uitgesplitst naar decentrale overheden en politieke partijen, zodat misverstanden omtrent de aanvraag in de toekomst kunnen worden voorkomen. Tevens is een fact sheet geplaatst op www.politiekeambtsdragers.nl.

Het relevante wettelijk kader ziet er als volgt uit:

Gemeenten, provincies en waterschappen

<p><i>Algemeen vertegenwoordigende organen</i></p> <p>De gemeenteraad, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap zijn algemeen vertegenwoordigende organen. Voor de leden van deze vertegenwoordigende organen geldt dat slechts bij wet beperkingen en uitzonderingen op het passief (en actief) kiesrecht gesteld mogen worden.</p>
<p><i>Wettelijke vereisten lidmaatschap</i></p> <p>De wettelijke vereisten voor het lidmaatschap van deze vertegenwoordigende organen staan limitatief opgesomd in artikel 10 Gemeentewet, artikel 10 Provinciewet en artikel 31 Waterschapswet.</p>
<p><i>Geloofsbrievenonderzoek</i></p> <p>Op het moment dat de leden van de raad, Provinciale Staten of het algemeen bestuur van het waterschap zijn verkozen, worden hun geloofsbrieven onderzocht aan de hand van de wettelijke functievereisten, aldus artikel V 4 Kieswet. Bij het geloofsbrievenonderzoek wordt voorts getoetst of er sprake is van een onverenigbare betrekking in de zin van artikel 13, eerste lid, van de Gemeentewet, artikel 13, eerste lid, van de Provinciewet of artikel 31, tweede lid, van de Waterschapswet.</p>
<p><i>VOG géén wettelijk functievereiste</i></p> <p>De VOG is géén wettelijk functievereiste voor de leden van de raad, Provinciale Staten of het algemeen bestuur van het waterschap. Om deze reden kunnen gemeenten, provincies of waterschappen van hen geen VOG verlangen. Slechts de limitatief in de wet genoemde vereisten spelen een rol bij de beslissing omtrent de toelating. Dient een gemeente, provincie of waterschap toch een aanvraag in, dan neemt Justis deze niet in behandeling.</p>
<p><i>Commissies</i></p> <p>Een raadscommissie, bestuurscommissie of overige commissie in de zin van de artikelen 82, 83 en 84 Gemeentewet, is geen algemeen vertegenwoordigend orgaan; dat is slechts de gemeenteraad. De wet bevat ten aanzien van leden van deze commissies, niet zijnde raadsleden, geen specifieke bepalingen. Het is dus een autonome bevoegdheid van het gemeentebestuur om al dan niet bepaalde benoemingsvereisten voor leden van deze commissies op te nemen in de gemeentelijke verordening, waaronder een VOG. Van leden van een van deze commissies, niet zijnde raadsleden, kan derhalve bij hun benoeming een VOG worden gevraagd, ongeacht de wijze van benoeming (benoeming door het gemeentebestuur, verkiezing door de inwoners of coöptatie). Hetzelfde geldt voor de leden van de commissies als bedoeld in de Provinciewet en de Waterschapswet.</p>

Politieke partijen

Wel kan door politieke partijen van kandidaten voor de raad, Provinciale Staten, het algemeen bestuur van het waterschap, of kandidaten voor commissies in de zin van artikelen 82, 83 en 84 Gemeentewet (of de daarmee corresponderende commissies op grond van de Provinciewet of de Waterschapswet) een VOG worden verlangd. Nu het doel van de aanvraag in dit geval betrekking heeft op de kandidaatstelling voor de verkiezingen, dient dit te gebeuren vóór de dag van kandidaatstelling. De kandidaatstelling vindt plaats zes weken voor de dag van stemming. Voor de eerstvolgende verkiezingen voor de provinciale staten

Datum
15 juli 2022
Kenmerk
2022-0000355911

en de algemene besturen van de waterschappen is dit dus 30 januari 2023.
Justis neemt te laat ingediende aanvragen niet in behandeling.

De eed of belofte

Door het Tweede Kamerlid Bisschop (SGP) zijn Kamervragen gesteld naar aanleiding van berichtgeving dat in een aantal gemeenten raadsleden de eed niet volgens het wettelijk voorgeschreven voorschrift hebben afgelegd, in de zin van artikel 14 Gemeentewet. Het afleggen van de eed of belofte is een vereiste voor het kunnen uitoefenen van de functie van volksvertegenwoordiger, en geldt dus naast raadsleden ook voor Statenleden en de leden van het algemeen bestuur van het waterschap. In antwoord op deze vragen heeft de minister van BZK verduidelijkt dat de eed of belofte voor politieke ambtsdragers in alle gevallen conform het geldende wettelijke voorschrift dient te worden uitgesproken, in lijn met een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (*Aanhangsel Handelingen II 2021/22, nr. 2937*). Een gebrek bij het afleggen van de eed of belofte leidt ertoe dat het raadslid in kwestie niet geldig kan deelnemen aan de beraadslaging en besluitvorming. Indien de persoon in kwestie toch deelneemt aan de besluitvorming, kan die besluitvorming worden voorgedragen voor schorsing en vernietiging of kan deze ter beoordeling aan de rechter worden voorgelegd.

Tot slot

Ik zou het zeer op prijs stellen indien u zowel de regels inzake de aanvraag van de VOG als het wettelijk kader voor het afleggen van de eed of belofte binnen uw organisatie kenbaar zou willen maken. Dit in het bijzonder met het oog op de Provinciale Staten- en waterschapverkiezingen van maart volgend jaar.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
voor deze,

De wnd. directeur-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat,

J. Schipper-Spanninga